

Subject Area
Working Economy

Year: 2022
Vol: 8 Issue: 98
PP: 1751-1754

Arrival
08 April 2022

Published
30 May 2022

Article ID Number
62319

Article Serial Number
20

Doi Number
<http://dx.doi.org/10.29228/sssij.62319>

How to Cite This Article
Karadağ, T. (2022).
“İş Sağlığı Ve Güvenliği Nedeniyle İdarece İşin Durdurulması Ve İşyerinin Kapatılması” International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:8, Issue:98; pp:1751-1754

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

İş Sağlığı Ve Güvenliği Nedeniyle İdarece İşin Durdurulması Ve İşyerinin Kapatılması

Stopping Work And Closing The Workplace Due To Occupational Health And Safety

Turabi KARADAĞ¹

¹ Yıldız Teknik Üniversitesi, İnşaat Fakültesi, İstanbul, Türkiye

ÖZET

İşin durdurulması veya işin kapatılması, iş sağlığı ve güvenliği mevzuatının hukuki boyutlarından birisidir. 6331 sayılı kanun ile idari yaptırımlar uygulanmaktadır. Olası durumda iş yerinde bina ve eklentilerde çalışma düzenine veya iş malzemelerinde çalışanlar için hayati sorun oluşturduğu gözlemlendiğinde; tehlike ortadan kaldırılana kadar, hayati tehlikenin ciddiyeti ve bu tehlikeden sebep olabilecek tüm etkenler ve işçiler göz önünde bulundurularak işyerinin bir kısmının veya tümünü durdurabilmektedir. İşin durdurulması veya kapatılmasına sebep olan husus giderildikten sonra işyeri tekrar faaliyete geçebilir. Ek olarak; tehlikeli sınıflarda yer alan kimyasallar endüstriyel kazaların olabileceği iş yerlerinde risk ölçümü yapılmadığında yapılanaya kadar iş durdurulabilmektedir.

Anahtar Kelimeler: İş Sağlığı ve Güvenliği, İdari Yaptırım, İşin Durdurulması, işyeri

ABSTRACT

Suspension of work or closure of work is one of the legal dimensions of work network and safety legislation. Administrative sanctions are applied with the Law No. 6331. In a possible case, when it is observed that it creates a vital problem for the employees in the working order or work materials in the buildings and annexes; It is to stop some or all of the workplace until the danger is eliminated, taking into account the seriousness of the life-threatening danger and all the factors and workers that may cause this danger. After the issue that caused the suspension or closure of the work is eliminated, the workplace can be reactivated. In addition; In workplaces where industrial accidents may occur, the work can be stopped until the risk measurement is not made for chemicals in hazardous classes.

Key words: Occupational Health and Safety, Administrative Sanction, Suspension of Work, workplace

1. GİRİŞ

İşyerinde iş yerinin kapatılması ve işin durdurulması, işverenin iş sağlığı ve güvenliği mevzuatının kendisine yüklediği yükümlülükleri yerine getirmemesinin hukuki sonuçlarından biridir. İşverenin işçilerin iş sağlığı ve güvenliğini koruma bakımından, önlem alma, bilgilendirme ve eğitime yükümlülüğü vardır. İşverenin işçiyi koruma, özellikle iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili önlemleri alma borcunu düzenleyen yasa ve yönetmelik hükümleri emredici hukuk kurallarıdır. Her işveren, işyerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması için gerekli her türlü önlemi almak, araç ve gereçleri noksansız bulundurmakla yükümlüdür. Bu nedenle işverenin, iş güvenliği açısından gerekli her türlü önlemi almak ve gerekli olan tüm koşulları ve araçları bulundurmakla yükümlü olduğu söylenebilir. Zira, sözkonusu hükümde bu konuda herhangi bir sınırlama getirilmemiştir. Bunun sonucu olarak da işveren, iş sağlığı ve güvenliği konusunda maddi yönden gerekli her türlü önlemi almak, önlemlerin alınıp alınmadığını denetlemek ve gerekli araçları eksiksiz bulundurmaya zorundadır.

2. İŞYERİNİN DEVLET TARAFINDAN DENETLENMESİ

İş güvenliğine ilişkin önlemlerin alınıp alınmadığı öncelikle devleti ilgilendirir. Zira, işveren, devlet karşısında söz konusu önlemleri almakla yükümlü tutulmuştur. Ülkemizde söz konusu denetim esas itibarıyla devlet adına Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na bağlı iş müfettişlerince yerine getirilir.

2.1. İşyerinde İş Güvenliği Denetimi

İş güvenliği, kavram olarak, işin yapılması sırasında çalışanların karşılaştıkları tehlikelerin ortadan kaldırılması veya azaltılması konusunda, işverene getirilen yükümlülüklerle ilişkin teknik kurallar bütünü anlamına gelir. İş güvenliğinin konusunu da işin yapılmasından doğan tehlikelerin ortadan kaldırılması veya azaltılması için gerekli yolların araştırılması ve bu yolda yasal hükümlerin getirilmesi oluşturur. İşveren, işçilerin işin yapılmasından doğan tehlikelere karşı korumak üzere, yükümlülüklerini yerine getirmeli, devletse, işverenin söz konusu yükümlülüklerini yerine getirip getirmediğini denetlemelidir.

2.2. İş Güvenliği Denetimi ve Türleri

Uygulamada işçi sağlığı ve güvenliği için alınması gereken önlemlerin gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğinin etkili bir şekilde denetimi zorludur. Bunun için etkili bir iş sağlığı ve güvenliği denetim örgütünün varlığı gereklidir. Etkili bir denetim olmadığı sürece, en mükemmel hukuki düzenlemeler dahi kağıt üzerinde kalmaya mahkum olacaktır. Bu nedenle iş sağlığı ve güvenliği hükümlerinin esas olarak devletçe denetlenmesi kabul edilir. İş sağlığı ve güvenliği denetimleri Devlet adına Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına bağlı teftiş ve denetlemeye yetkili “iş müfettişleri” nce yapılır

3. İŞİN DURDURULMASI

İşyerinde iş sağlığı ve güvenliği kurallarının uygulanmasını sağlamak için idarenin başvuracağı yaptırımlardan ilki işin durdurulmasıdır. Yukarıda belirtildiği gibi bu yaptırım 6331 sayılı İş sağlığı ve güvenliği Kanunu gereği “İşyerlerinde İşin Durdurulmasına veya İşyerlerinin Kapatılmasına Dair Yönetmelik” de düzenlenmiştir. İşyerinde idarenin uygulayacağı bu yaptırım, en etkili idari yaptırımlardan biridir. Komisyonca işyerinde iş durdurulduktan sonra, işin durdurulma nedeni ortadan kaldırılmadıkça, işyerinde faaliyete yeniden başlanması mümkün değildir. Ancak, işyerinde işin durdurulması yaptırımı sadece iş sağlığı ve güvenliği alanında ve çok sınırlı hallerde uygulanabilen bir yaptırımdır.

3.1. İşin Durdurulması ile İlgili Başlıca Sistemler

İşin durdurulmasına yol açan nedenler konusunda önemli farklılıklar olmamasına rağmen, işin durdurulmasına karar verecek organ konusunda farklı sistemlere rastlanmaktadır. İşin durdurulmasına karar verebilmek için genellikle işçilerin sağlığına ve beden bütünlüğüne yönelik ciddi ve acil bir tehlikenin varlığı aranmasına karşın, işin durdurulmasına karar verecek organ konusunda birbirinden farklı iki sistem söz konusudur. Bunlardan biri, işin durdurulmasında “iş denetimi örgütünü”, diğer de “mahkemeleri” yetkili kılan sistemdir. Gerçekten, bazı ülkelerde iş müfettişi veya iş güvenliği teşkilatına durdurma yetkisi tanınırken, bazı ülkelerde ise, bunların kararı yeterli görülmemekte mahkeme kararına ihtiyaç duyulmaktadır. Yine bazı ülkelerde ise, resmi organların kararına bile ihtiyaç duyulmaksızın, işçilerden oluşan iş güvenliği temsilcilerinin kararıyla tesis ve makinelerin işletilmesi durdurulmaktadır. Ülkemizde ise, farklı bir sistem geliştirilerek, işin durdurulması içinde devlet, işçi ve işveren temsilcilerinin bulunduğu beş kişilik komisyonun kararıyla mümkün olabilmektedir. Aşağıda işin durdurulması konusunda uygulanmakta olan temel sistemler kısaca anlatıldıktan sonra ülkemizde uygulanan sistem açıklanmaya çalışılacaktır.

3.1.1. İşin Durdurulması ve İşyerinin Kapatılmasında İş Denetim Örgütünü Yetkili Kılan Sistemler

İngiltere ve İsviçre, işin durdurulmasında iş denetim örgütünü veya bu örgütün üyeleri olan müfettişlerini yetkili kılan sistemi benimseyen ülkelere örnek olarak gösterilebilir. İngiliz İş Güvenliği Yasasının 22.maddesine göre, iş müfettişi, eğer mesleki riskin ciddi bir bedensel zarara derhal yolaçabileceği görüşünde ise, işyerindeki faaliyetin yasaklanması bildiriminde bulunabilir. Bildirim derhal hüküm ve sonuçlarını doğurur ve işyerinde iş durdurulur. Bunun dışındaki durumlarda, müfettişin bildirimde belirteceği önelin sonunda, gerekli iş güvenliği önlemleri alınmamışsa, işin durdurulması yoluna gidilir . Müfettişin işyerinde faaliyetin yasaklanması bildirimine karşı işveren, yasanın 24. maddesine uygun olarak iş mahkemesine dava açabilir. İsviçre hukukunda ise, federal iş denetimi örgütüne, iş güvenliği açısından tehlikeli mahal ve tesisleri işletmekten alıkoyma yetkisi verilmiştir. Ülkede iş güvenliği kurallarını ihlal eden işverenlere, iş güvenliği teşkilatı tarafından, mevzuat hükümlerine uygun davranmalarını sağlamak amacıyla bir önel tanınır. Bu bildirim yazılı olarak yapılması zorludur. Bildirimde, kendilerine hangi cezai yaptırımların uygulanacağı belirtilir. Buna rağmen, iş mevzuatı hükümlerini uygulamamakta direnen işverenlerin işyerlerinde hukuki düzeni sağlamak amacıyla gereken önlemler alınır. İşçilerin yaşan ve sağlığı veya işyeri çevresi bakımından ciddi bir tehlikenin varlığı söz konusu ise, işyerindeki bazı mahal ve tesislerin kullanılması engellenir, diğer bir anlatımla, iş durdurulur .

3.2. İş Durdurma Nedenleri

“İşyerinin tesis ve tertiplerinde, çalışma metot ve şekillerinde makine ve cihazlarında “işçilerin hayatı için tehlikeli bir husus” un varlığın tespiti ve bu tehlikenin işyerinin kapatılmasını gerektirecek ağırlıkta olmaması bu iki koşulun gerçekleşmiş olması durumunda işin durdurulması yaptırımı uygulanabilir. “

3.2.1. İşçiler İçin Hayati Bir Tehlikenin Ortaya Çıkması

“4857 sayılı İş Kanunu’ nunda yapılan isabetli bir değişiklik, işin durdurulması veya işyerinin kapatılması kararının alınabilmesi için, işyerinin kurma izni ve işletme belgesine tabi bir işyeri olması şartından vazgeçilmiştir.” “Ülkemizde işyerlerinin çoğunun kurma izni ve işletme belgesi alınmadan açılmış olduğu dikkate alınacak olursa, maddede yeni Yasayla yapılan değişiklik isabetli olmuştur (Arseven, 2004: 15)”

“İşin durdurulması yaptırımının uygulanabilmesi için örneğin, makine koruyucusunun bulunmaması, eskimiş buhar kazanının her an patlayacak durumda olması, metan gazının yüksekliği nedeniyle grizu patlaması olasılığı gibi işçilerin yaşamına mal olabilecek önemli bir iş güvenliği tehlikesinin varlığı gerekir (Süzek, 1998:242).İşin durdurulması ve işyerinin kapatılması için 83. maddede olduğu gibi, “iş sağlığı ve güvenliği açısından işçinin sağlığını bozacak veya vücut bütünlüğün tehlikeye sokacak yakın, acil ve hayati bir tehlike...” değil, “işçilerin yaşamı için tehlikeli olan bir husus” un tespiti yeterli görülmüştür (Ekmekçi, 2003: 194).”

3.2.2. İşyerinde Ortaya Çıkan Tehlikenin İşyerinin Kapanmasını Gerektirecek Ağırlıkta Olmaması

İşin durdurulması ve kapatılması arasındaki işyerinin niteliğine göre fark kaldırılmış olup tehlikenin niteliğine göre bu yaptırımların uygulanması kabul edilmiştir. Komisyonca tehlikenin niteliği tespit edilir.

3.3. İş Durdurmaya Yetkili Komisyonun Oluşumu ve Karar Alması

3.3.1. Komisyonun Oluşumu

“6331 sayılı kanuna göre işin tamamen veya kısmen durdurulmasına veya işyeri kapatılmasına yetkili komisyon iş sağlığı ve güvenliği bakımından denetlemeye yetkili iki müfettiş, bir işçi ve bir işveren temsilcisi ile Bölge Müdüründen oluşur. Bu beş kişilik bir komisyona en kıdemli iş müfettişi başkanlık eder. Komisyonun çalışmaları ile ilgili sekreteryaya işleri bölge müdürlüğü tarafından yürütülür.”İşyerinde işin durdurulması ve işyerinin kapatılmasına karar vermeye yetkili iki müfettiş ve bölge müdürü ile bir işçi ve işveren temsilcilerinden oluşan komisyondan oluşur. Komisyona kıdemli müfettiş başkanlık eder.

“Komisyonda görev yapacak İşçi ve işveren temsilcilerinin görev süreleri iki yıldır. Sürenin bitiminden itibaren altı iş günü içinde seçilen asil ve yedek temsilciler bölge müdürlüklerine bildirilir. Süresi bitenler yeniden seçilebilirler. Seçilenlerin göreve başlamasına kadar eski temsilcilerin görevleri devam eder Süresi bitenler tekrar seçilebilir. Seçilenlerin göreve başlamasına kadar eski temsilcilerin görev süresi devam eder. Temsilci olmak için gereken nitelikleri yitirenlerle, ölüm, çekilme gibi sebeplerle ayrılanların yerine yedekleri gelir. Yedekler ayrılanların görev süresini tamamlar. Yedek yoksa yerlerine yenileri seçilir.”

3.3.2. Komisyonun Karar Alma Usulü

Alınan karar sonucunda iş yerinin durdurulması veya kapatılması kararı raporla müfettiş tarafından bildirilmesi gerekir.bölge müdürü raporu aldıktan sonra ,komisyonu yazılı olarak toplantıya çağırır. Yazıda toplantının günü, saati, yeri ve işin durdurulması veya işyerinin kapatılmasını gerektiren sebepler yer almaktadır.

“Bölge Çalışma Müdürünün ve komisyon üyesi müfettişlerin toplantıya katılması zorunludur. İşçi veya işveren temsilcilerinin veya yedeklerinin toplantıya katılmaması, komisyonun toplanması veya karar almasını engellemez (İDİKDY. m.8). Toplantıda kararlar oy çokluğuyla alınır. Oyların eşit olması halinde, başkanın oy verdiği taraf çoğunluğu sağlamış sayılır. Kararların gerekçeli olarak yazılması ve toplantıya katılanlarca imzalanması zorunludur.”

Komisyon verdiği karar sonucu iş durdurulmasına yönelikse gerekirse iş yerinin güvenlik kuvvetleriyle müfettişçe,mühürlenmesi suretiyle durdurulur. Tutanak tutulur. Bölge çalışma müdürlüğünde durdurmayla ilgili belgeler saklanır. işveren durdurma sebeplerini gidermek için çalışma talebinde bulunur kısıtlı süre koşuluyla kabul edilir. Tehlike arz eden durum devam ettiği sürece, durdurma kararı da geçerliğini sürdürür.

3.3.3. Komisyon Kararına Kadar İş Müfettişinin Yetkisi

Acil durumlarda iş müfettişi,komisyonun alacağı karar alma yetkisine sahiptir.

“Acil hallerde komisyonca karar alınıncaya kadar hangi önlemlerin alınacağı “Çalışanların hayatı için tehlikeli olan husus, işin durdurulması veya işyerinin kapatılması kararının alınmasına kadar geçecek süre beklenmeden önlem alınmasını gerektirecek nitelikte ise, müfettişçe durumu ve alınması gereken önlemlerin niteliğini belirten bir rapor düzenlenir, birer örneği mülki amire, bölge müdürüne ve işverene verilir.”

3.3.4. Komisyon Kararına İtiraz

İşveren çıkan karara karşı iş mahkemesine altı gün içerisinde itiraz edebilir.

“Karar, komisyonda verildiği gün uygulanması gereken bir karar haline gelir (Süzek, 1985) İş mahkemesi altı gün içinde karara bağlamak zorundadır. Mahkemenin kararı temyiz edilemez. Mahkeme işin durdurulması kararını kaldırması için bölge çalışma müdürlüğünce yerine getirilir. Kapatılma kararı kaldırılması mülkiye amirine iletilir. “İşyeri mülki amirinin emriyle güvenlik kuvvetlerince açılır.”

3.3.5. İş Durdurma Kararının Kaldırılması

Bir işyerinde işin durdurulma kararı tehlikelerin giderilme süresiyle sınırlıdır. İş Güvenliği maddesinde de işin tamamen veya kısmı olarak durdurulması, yaşam tehlikesinin giderilme süresince öngörülmektedir(İş.K. m.79/1). İşin durdurulma kararı işçilerin hayati tehlikelerinin giderilmesi ve giderildiği Bölge Çalışma Müdürlüğüne bildirilerek gerçekleşir. Müfettiş durumu inceler ve komisyona rapor şeklinde bildirir. Komisyon gerekirse kendi inceleyerek tehlikeli halin giderildiği veya giderilmediği kararını verir. Karar eğer tehlikeli halin giderildiği kararına varılırsa durdurma kararının kaldırılması sağlanır, eğer ki işverenin tehlikeleri gidermediği kararı alınırsa incelemeler sonucunda, durdurma kararının devam etmesine karar verilir. Bu karar işverene tebliğ edilir.

4. SONUÇ

Güvenilir bir iş yeri ve iş koşullarında çalışmak her çalışanın en hakiki hakkı olarak görülmekte, toplum bütünü için büyük önem arz etmektedir. Bu nedenle iş sağlığı ve güvenliği esas alınarak iş kazalarına ve mesleki hastalıklara karşı işçilerin korunmasına çalışılmış düzenlemeler yapılmıştır. Sosyal devlet ilkesi gereğince devlet iş sağlığı ve güvenliği ile direkt ilgilidir bu sebepten dolayı; iş sağlığı ve güvenliğine aykırı hareket edildiği takdirde idare tarafından müdahale edilmesi ve denetim ceza yaptırımların gereğinin yapılması gerekmektedir. Tüm bunlar göz önünde bulundurulursa iş sağlığı ve güvenliğine yönelik düzenlemeler emredici düzenlemeler olarak değerlendirilir. Bu idari yaptırım türlerinden biriside işin durdurulmasıdır. Bu yaptırımın ekonomik sonucu değerlendirildiğinde dikkatlice uygulanması gereken bir yaptırım türü olduğu değerlendirilmelidir. İşin kısmen durdurulması halinde tehlikenin önüne geçilebiliyorsa aykırılık giderilebiliyorsa tamamen kapatma yoluna gidilmemelidir. 647 sayılı kanun ile bir takım koşulların varlığı halinde bu yaptırımın uygulanabileceği belirtilmiştir. İşin durdurulabilmesi için işyerindeki bina ve eklentilerde, çalışma şekillerinde veya iş ekipmanların da çalışanlar için hayati tehlikenin söz konusu olması gerekmektedir. Bunun dışında ancak çok önemli, tehlikeli sınıfta yer alan kanunda belirtilen iş yerinde risk değerlendirmesi yapılmamış olması durumunda teftişe yetkili üç iş müfettişinden oluşan bir heyet işyerinin bir bölümünde veya tamamında işin durdurulmasına karar verebilecek olup bu karar mülki amir tarafından yerine getirilecektir.

Fakat; istisna olarak aykırılığı fark eden iş güvenliği uzmanı veya iş yeri hekimi işverene bildirerek önemli; acil ve önlenemez bir uygunsuzluk olduğu durumunda onay alarak işin bir süre durdurulmasını sağlayabilir

KAYNAKÇA

- “İş,Güç” Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi Cilt:7 Sayı:1 , Ocak 2005, ISSN: 1303-2860
- Alpagut Gülsevil, “İş Sağlığı Ve Güvenliği Yasa Tasarısında İşverenin Yükümlülükleri Ve Risk Değerlendirmesi”,İşveren Dergisi, Mayıs- Haziran 2012,
- Arıcı Kadir, “İş Sağlığı ve Güvenliği, İş Hukukunda Yapılan Son Değişiklikler Semineri”,Kamu- İş, Ankara, 20-21 Şubat 2013
- Aydınlı İbrahim, Türk İş Hukukunda Alt İşveren İlişkisi ve Muvazaa Sorunu, Seçkin Yayıncılık, 4. Baskı, 2015
- Balkır Zehra Gönül,“İş Sağlığı ve Güvenliği Hakkının Korunması, İş Sağlığı ve Güvenliği Organizasyonu”, Sosyal Güvenlik Hukuku Dergisi, 2012/I,
- Baycık Gaye, “Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin Haklarında Yeni Düzenlemeler”, Ankara Barosu Dergisi,2013/3
- Baycık Gaye, “Yeni Düzenlemeler Açısından İnşaat İşverenin İş Sağlığı ve Güvenliği Yükümlülükleri”, AÜHFD, 60 (2),2011 (İş Sağlığı ve Güvenliği) (Yeni Düzenlemeler)
- Başterzi Süleyman, “Çalışmanın Kesintiye Uğramasının Sosyal Sigorta İlişkisine Etkisi”, Ankara, 2007 (çevrimiçi) <http://www.kazanci.com/kho2/hebb/files/kitap-suleymanbasterzi>
- Bayram Fuat, Türk Hukukuna göre İş Sağlığı ve Güvenliği Denetimi, Beta Yayınevi, Şubat 2008, İstanbul
- Caniklioğlu Nurşen, “İş Sağlığı ve Güvenliği Kanun Tasarısına Göre İş Güvenliği Uzmanı ve İşyeri Hekimi İstihdamı”, İşveren Dergisi, Mayıs- Haziran 2012 (İSGK Tasarısı)
- Caniklioğlu Nurşen, “6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu’nda İşveren Yükümlülükleri”, Çalışma Mevzuatı Semineri, Türkiye Toprak, Seramik, Çimento ve Cam Sanayii İşverenleri Sendikası, Antalya 26-30 Eylül 2012 (İşverenin Yükümlülükleri)
- Centel Tankut, “Türkiye’nin Onayladığı ILO Sözleşmeleri”, Türkiye Metal Sanayicileri Sendikası, 2.Baskı İstanbul, 2004
- Çelik Nuri, İş Hukuku Dersleri, Yenilenmiş 21. Bası, Beta Yayınevi A.Ş, Ağustos 2008,İstanbul Postmodern Pazarlama, Mediacat Kitapları, İstanbul.